

De geschiedenis van Quick Stick – vervolg:

De jaren op "de Akkers"

Er volgde een verhuizing naar een "complex" met twee velden, daar waar nu Heerenveense Boys gevestigd is. We geloofden onze ogen niet: zo prachtig lagen de velden er bij.

Het was ook het begin van de periode waarin QS iets begon te betekenen in het Friese en Noordelijke hockey. De trainingen werden eerst opgezet door Han van Dijk, voor het eerste herenteam overgenomen door Arthur de Hesse, die begonnen was als voetbaltrainer. Het eerste herenteam werd in 73-74 kampioen van de derde klasse, maar moest nog een jaar wachten op promotie. In 79 werd het kampioen van de tweede klasse, in 81 volgde promotie naar de overgangsklasse en in 82-83 werd in de zaal zelfs in de hoofdklasse gespeeld. Inmiddels was de Telle het zaalhockeybolwerk van het Noorden geworden. Door de trainingen van Wim Steen en zijn volgelingen kwamen er jaren waarin vrijwel alle teams van QS kampioen werden in hun klasse. Meisjes A werd zelfs kampioen van Friesland in de eerste klasse, senioren dus. En in hetzelfde jaar (73) kampioen van het Noorden bij de jeugd, evenals de jongens. Het jaar daarop werden beide teams officieus Nederlands kampioen in een toernooi van Upward in de Rijnhal in Arnhem, waar de jeugdkampioenen van alle districten meededen. De jongens herhaalden dat kunststukje twee jaar later nog een keer. Wobbe Hospes, Koos Formsma, Tie Tjee en Marjolein Kok hebben in de jaren daarna allen in vertegenwoordigende Nederlandse teams gespeeld. In latere jaren is dat alleen door Francien Akkerman bereikt.

Inmiddels was er ook al weer een verhuizing geweest. QS speelde op een complex waar nu de voetbalclub Nieuwe Schoot gevestigd is. Onder leiding van Jaap Waterlander en Hans Edens werd een bouwkeet opgehaald en in elkaar getimmerd. Het werd gedoopt tot Villa Ponderosa en gepromoveerd tot kantine. De naam was ontleend aan een populair televisieprogramma. In die periode kwamen er zoveel mensen op de zaalhockeywedstrijden af, dat de Telle vaak afgeladen vol was op zondagavond. Zeker als de grote wedstrijd QS-Groningen Studenten werd gespeeld. Bennie schitterde met zijn dummy's, Harry de Jong was niet te passeren als rechtsback en Hans Kok scoorde aan de lopende band. Wobbe Hospes en Tie Tjee speelden fraai-verzorgd technisch hockey.

Het Turfstekers zaalhockeytoernooi, dat jaarlijks werd gespeeld in de Telle, werd een begrip in het land.

Ondertussen groeide QS flink; er kwam zelfs een periode met vijf herenteams in de competitie, maar toen was er nog geen veteranencompetitie. Die kwam pas omstreeks 1984.

De Gemeente vond dat het complex voor ons te klein zou worden en kwam met plannen voor weer een verhuizing. Nu naar het laatste van de vier kwadranten, gevormd door spoorweg en Rottumerweg. Wij wilden helemaal niet weg en probeerden de verhuizing te voorkomen. Maar de Gemeente zette door.. Het is wel goed om in dit overzicht nog eens op te merken dat de samenwerking met de Gemeente, speciaal met de heren Rondhout en Van der Meulen en niet te vergeten de zaalwachten in de Telle en de Kamp altijd voortreffelijk is geweest.

Weer nieuwe velden en... een clubhuis!

Het bestuur wreef zijn ogen uit toen de tekeningen van het complex openbaar werden : vier velden en een oefenhoek. Er moest nu natuurlijk ook een echte kantine komen. Eerst werd gedacht aan het verbouwen van de boerderij die er nu nog staat. Dat bleek evenwel te duur. Dus moest er een nieuw gebouw komen. Door het uit te voeren als leerlingenproject, onder architectuur van Akkerman, werd het voor de club betaalbaar. Er moest nog iemand komen met de vereiste papieren. Bram van der Veen was wel zo goed om even een Horeca-diploma te halen. Op zijn warenkennis berust nog steeds onze vergunning.!

Burgemeester Hellinga opende de nieuwe velden. Een nieuwe periode van grote successen brak aan. Zoals altijd was dat begonnen bij de jeugd. Co de Haan was coach van een jongens- team dat een aantal keren, zowel in de B-categorie, als in de A-categorie Noordelijk kampioen werd in de zaal en op het veld. Daarom ging het team een aantal malen naar de Nederlandse kampioenschappen in de beginjaren 80. In de zaal ging dat beter dan op het veld. In 1985 werd dat nog eens herhaald door een jongens-B team. Ook van dat team stroomden er veel door naar Heren-1.

Het eerste herenteam kon in het seizoen 1991-1992 kampioen worden. De grote concurrenten waren Graspiepers en Meppel. Door een truc wisten we Graspiepers uit te schakelen. Graspiepers had al kunstgras en een slecht veld was dus in het voordeel van QS. Er moest thuis tegen Graspiepers worden gespeeld en ieder verstandig mens zou het veld hebben afgekeurd, zo slecht was het weer geweest. Gelukkig hadden we de keuring in eigen hand. Er werd dus gespeeld en.. gewonnen. De competitie werd beslist in een bloedstollende wedstrijd uit tegen Meppel. Zes minuten voor het eind stond QS nog met 2-0 achter, maar door een onterechte strafbal en een foutje van een Meppel-verdediger werd het 2-2 door Tom de Haan en dat was voldoende voor het kampioenschap en promotie naar de eerste klasse. Vermeldenswaard is dat in die periode QS flink versterkt werd door inbreng uit Hoogeveen en doordat een aantal spelers er niet tegenop zag lange reizen te maken voor de trainingen en de wedstrijden.

Succesjaren.

Het succes kon niet op, want in het seizoen 1990-1991 promoveerden de dames naar de tweede klasse. Je kunt nu nog aan het spel van Vicky van Vliet zien, hoe ze toen een schrik was voor de spitsen van de tegenpartij. Ze werd in de rug gesteund door Margje Tiesema in het doel, die ook het nodige ontzag afdwong. Maar ook toen werden de successen wreed verstoord door het vertrek van een aantal speelsters.

Ondertussen was er ook nog iets aan de gang bij de meisjes. Eerst als B-team, later als A, speelden die meisjes drie jaar achter elkaar IDC. In het Noorden hadden ze alleen concurrentie van Groningen. Prachtige wedstrijden waren dat, meestal, maar niet altijd, gewonnen door Groningen. En bij die uitzonderingen was het groot feest. Dezelfde meisjes waren trouwens hun triomfen begonnen met behalen van het Noordelijk kampioenschap in de zaal in de C-categorie. In de laatste wedstrijd werd Groningen verslagen.

Het B-team werd in 1998 Noordelijk kampioen in de zaal en ging naar Amsterdam voor de Nederlandse kampioenschappen. Maar zoals meestal met de Noordelijke kampioen het geval was, kon QS geen potten breken. Helaas wel poten, zoals later bleek.

Achteraf valt het op dat Jaap de Haan de enige speler was die in beide herenteams die hoog speelden heeft meegedaan. Bovendien was hij ook nog trainer-coach van het succesvolle damesteam.

Later lukte het Arjen Esser nog een keer om een damesteam met groot succes te trainen en te coachen. Uiteindelijk werd dat tweede klasse. Er had nog meer ingezet, maar jammer genoeg is dat er nooit uitgekomen.

Helaas kwam er ook een einde aan het hockeyen op donderdagmiddag door de veterinnen. Jaap Ydema heeft deze groep jarenlang getraind op woensdagmiddag, maar de groep werd door de maatschappelijke ontwikkelingen steeds kleiner.

Je moet, denk ik, constateren dat QS grote successen heeft behaald die niet geheel in overeenstemming waren met de grootte van de vereniging. Toen Heren I hoog speelde, hadden we nauwelijks een tweede team, in tegenstelling tot de tegenstanders waarbij meestal sprake was van vier of meer seniorenteams. Bij de dames was het al net zo. De successen waren dus incidenten, want vertrekkende spelers konden niet vervangen worden zonder kwaliteitsverlies.

Het herhalen van die successen zal ook niet meevallen. Wij slagen er niet in om, door de afgelegen ligging en het ontbreken van Hoger onderwijs, onze leden na de middelbareschool-tijd vast te houden. En door het ontbreken van arbeidsplaatsen op voldoende niveau is er ook alleen maar incidenteel sprake van hockeyers die zich op eerste-elftal-leeftijd in Heerenveen of omgeving vestigen. Zelfs de derde klasse is voor onze teams al moeilijk te bereiken. Daardoor is er van perspectief voor goede jeugdhockeyers weinig sprake. Weinig reden dus om te blijven "hangen".

Kunstgras.

Het eerste kunstgrasveld in Nederland werd aangelegd bij Kampong. Onder anderen door dit voorbeeld gingen de gemeenten beseffen dat er bouwgrond kon worden vrijgemaakt door kunstgras aan te leggen : kunstgras is immers veel intensiever te gebruiken. Wij leverden dan ook onze vier velden in voor één kunstgrasveld en maakten daardoor de verhuizing van Blauw Wit en de aanleg van het bungalowpark Ten Woude mogelijk.

Voor het hockeyen heeft het kunstgras enorm veel betekend. Technisch werd het veel minder moeilijk en dus aantrekkelijker. Het had ook een nadeel. Doordat alles op één veld werd gespeeld, werd het in de kantine minder druk en dus minder gezellig. Dat had natuurlijk een negatief effect op de omzet.

Daarnaast kwam er de ontwikkeling van nieuwe hulpmiddelen. De legguards van de keepers werden veel lichter, er kwam een betere hoofdbescherming en de houten stick moest plaats maken, eerst voor de 'alu', later voor kunststof. Vroeger werd gedacht dat je alleen maar hard kon slaan met een slappe stick die lekker "zwiepte" (de Karachi King); dat bleek een misvatting te zijn.

Het is niet altijd gemakkelijk.

Ondertussen deed zich een andere ontwikkeling voor, die niemand had voorzien, die in ieder geval door niemand was voorspeld. De maatschappij werd individualistischer. Individuele sporten trokken daar hun voordeel uit, maar de teamsporten moesten een veer laten.

Een andere besteding van de vrije tijd ontstond. Het uitgaan werd normaal en daardoor had de jeugd meer geld nodig, dat verdiend moest worden met bijbaantjes. Dat legde een enorme druk op de sportbeoefening. Voetbal en volleybal hebben daarvan het meeste last gehad. Door al die ontwikkelingen ontstonden de verenigingen met "wespentailles": veel jonge jeugd, weinig oude jeugd en jonge senioren, veel ouderen die ontdekten dat je niet op je veertigste hoeft te stoppen. Maar dat gebrek aan leden tussen de achttien en veertig leidde wel tot enorme problemen op technisch en organisatorisch gebied. Als je geld nodig hebt voor het uitgaan, je telefoon, je vakantie, dan ga je niet onbetaald bij een vereniging training geven als je geld kunt verdienen met vakken vullen. Tussen 18 en 40 jaar waren er al weinig leden om het werk te doen. Die er wel waren, waren ook niet meer, zoals vroeger, vanzelfsprekend bereid om belangeloos iets voor de club te doen. Dit alles is natuurlijk niet het probleem van één vereniging. Alle verenigingen kampen met dezelfde problemen.

En ondertussen kwamen de Gemeenten nog met privatiseringsplannen om de "stille subsidies" aan banden te leggen. De sportverenigingen betaalden voor het gebruik van de accommodaties lang niet de kostprijs. De overheid zag een mogelijkheid voor een grote bezuinigingsoperatie: privatisering.

Daarbij komt nog dat het niet meer mogelijk is om op hoger niveau onbetaalde trainers te vinden. Dat is een kostenpost geworden die niemand heeft voorzien.

Maar de verenigingen konden hun contributies niet zover ophogen dat dit allemaal betaald kon worden. De verenigingen moesten op zoek naar nieuwe geldstromen.

Het is de grote verdienste van het thans zittende bestuur, dat men kans heeft gezien om QS financieel gezond te houden. Financieel heeft de club er nog nooit zo goed voor gestaan. Maar het uiteindelijke effect van de privatisering is nog niet geheel duidelijk. Daar zou nog best eens een

valkuil kunnen zitten.

Zorgenkindje is eigenlijk altijd de kantine geweest. Niet vanwege de omzet, wel vanwege de opbrengst. Dat het wel anders kan bewees Chris van Rosmalen. Dankzij het goede beheer en zijn trucjes: tijdens de feestjes de verwarming zo opstoken dat er binnen tropische omstandigheden heersten, vervolgens gratis –erg- zoute pinda's ter beschikking stellen, zodat iedereen wel gedwongen werd zijn vochtgehalte op peil te houden. Zo lukte het hem om van de kantine een zeer winstgevend zaakje te maken. Dat leerde hij als dienstplichtig militair. Zo gezien is het wel erg jammer dat de dienstplicht is afgeschaft. Toen Chris ermee stopte, was het ook met de grote winsten gedaan.

Spelregels ... en nieuwe spelregels.

Spelen ze bij het voetballen, dankzij de oude heren die daar de touwtjes in handen hebben, nog met dezelfde regels als in 1880, de hockeybonden hebben een ander beleid. Geen jaar zonder nieuwe regels en meestal waren die nieuwe regels alleen maar verbeteringen die het spel leuker en minder gevaarlijk hebben gemaakt. Waar is de tijd gebleven dat je bij een strafcorner met alle elf spelers achter je eigen achterlijn moest staan? Dat er ingerold moest worden bij een uitbal. Dat het spel begon met een bully en dat er nog geen strafbal was, maar een strafbully? En dan de buitenspelregel. Om niet buitenspel te staan, moest je drie man, de keeper en twee backs bijvoorbeeld, vóór je hebben. Ook technisch mocht er vaak meer door de nieuwe regels. Heel kort hebben we zelfs de 'wokkel' gehad. Bal op stick nemen en dan keihard zo ver mogelijk wegslaan in de lucht. Levensgevaarlijk, maar wel leuk. Maar eigenlijk was het niet zo'n succes en het jaar daarop was het al weer verboden.

Met de strafcorner is ook voortdurend geëxperimenteerd: Vroeger mocht die hoog ingeslagen worden. (De straf voor gevaarlijk spel in de cirkel: Zes spelers op de achterlijn en zo hard mogelijk, hoog, rammen. Ook bij hockey was dus niet alles even logisch.)

Misschien niet zo spectaculair, maar het meest ingrijpend: het steeds minder affluiten voor 'afhouden'. Daardoor is het spel misschien wat harder en 'mannelijker' geworden, maar zeker veel leuker.

Meer dan hockey alleen.

Twee aspecten hebben nog geen aandacht gekregen.

In de eerste plaats is dat de positie van de vrijwilligers in de club. Zonder die vrijwilligers is er immers geen sport te bedrijven. Oorspronkelijk waren dat meestal de leden, die er niet tegen op zagen om zelfs het gras te maaien of om velden uit te zetten en te kalken. Later werden dat, door het ontbreken van voldoende seniorleden, steeds meer ouders van jeugdleden. Zonder de inzet van al die mensen zouden we nu niets te vieren hebben. Een prachtig voorbeeld is Sybrand van der Meulen, die eeuwenlang in de QS-post heeft geschreven. En al die vrijwilligers die zorgden voor tikken, stencillen en verspreiden.

Een speciale categorie wordt gevormd door de scheidsrechters. Ze staan er bij iedere wedstrijd toch maar weer, ondanks de kritiek die over ze heen komt en ondanks het feit dat het lang niet altijd mooi weer is.

En dan misschien wel het belangrijkste aspect. Hoeveel oud-leden hebben uit hun hockeytijd niet vrienden en vriendinnen voor het leven overgehouden. En hoeveel hebben via het hockey zelfs een levenspartner gevonden. De filosofie van de club is altijd geweest: "Als je je eindexamen hebt gedaan, is het een vanzelfsprekende zaak dat je in de plaats waar je gaat studeren ook gaat hockeyen. Het hockeyen zal je in veel gevallen de overstap naar een andere omgeving gemakkelijker maken. Mocht je besluiten om later terug te keren, dan zullen we je met open armen ontvangen."

Natuurlijk waren we heel erg blij dat soms leden bleven spelen, omdat ze bij QS1 leuker konden hockeyen dan in GCHC5, maar dat waren uitzonderingen. Het kwam natuurlijk meer voor in de jaren dat de eerste teams hoog speelden.

Vijftig jaar QS. Veel leden en oud-leden denken met dankbaarheid terug aan alles wat de club voor ze heeft betekend. En dus: Met zijn allen op naar de volgende vijftig jaar. Lang leve Quick Stick.

J.C. Kok
Najaar 2007

In memoriam J.C.(Koos) Kok

Op 5 februari 2013 is erlid de heer J.C. (Koos) Kok overleden.

Toen Koos Kok in 1968 tot rector benoemd werd aan het toenmalige Openbaar Lyceum (huidige OSG. Sevenwolden) was hij 41 jaar. Ik trof hem na de eerste door hem geleide lerarenvergadering bij de nazit op het terras van het huidige Hajé hotel. Hij vertelde dat hij in zijn jeugd gehockeyd had bij Groningen en daar veel plezier aan had beleefd. Omdat ik samen met Wim Steen, gymnastiekleraar, bezig was om een tweede Herenteam op te zetten, vroeg ik hem of hij de hockeystick niet weer ter hand wilde nemen. "Ik kom wel eens kijken" zei hij. Hij is niet meer weg geweest.

We begonnen met het bestuur met het opzetten van een jeugdafdeling. Koos werd coach van het allereerste meisjesteam van Quick Stick, waarin ook zijn dochter Marjolein speelde. Later was zij de eerste QuickSticker (én de enige) die zaalhockey interlands heeft gespeeld. In het eerste jongensteam speelde Benny Schuurman en enkele jaren later trad ook zijn oudste zoon Hans Kok toe. Zij waren de steunpilaren van het sterkste Herenteam dat Quick Stick ooit gehad heeft. Zij hebben twee jaar overgangsklasse gespeeld en een jaar in de hoogste zaalhockeycompetitie. Quick Stick groeide en bloeide in die tijd maar bleef verhoudingsgewijs een kleine club, met ups en downs.

Na zijn pensionering in 1988 nam Koos de voorzittershamer ter hand, die hij tien jaar lang heeft gehanteerd. Hij combineerde dat met het trainen en coachen van meisjes/damesteams. Hij zette zich daar volledig voor in en bracht hen vaak tot grote prestaties. Ook na zijn voorzitterschap, dat hem het erelidmaatschap opleverde, bleef hij actief voor Quick Stick. Eerst nog als speler van veteranen B en de laatste jaren nog als trainer van een dames trimhockeyteam.

De laatste twee jaar van zijn leven heeft hij een boek samengesteld met, voor zover te achterhalen, de data, feiten en functionarissen van Quick Stick van 1957 - 2012. Van deze periode heeft hij bijna 45 jaar meegemaakt. Op een maandagavond aan het eind van de zaalhockeytraining maakte hij het laatste doelpunt van het partijtje. Het werd zijn allerlaatste. Met Koos gaat een stuk geschiedenis van Quick Stick van ons heen. En ook van het Heerenveense schoolleven waarin hij in zijn actieve loopbaan als rector altijd een prominente rol heeft gespeeld.

Wij zullen hem missen en wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkind veel sterkte toe in de komende tijd.

Sybrand van der Meulen
Februari 2013